

เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ ว่า ความเป็นรัฐมนตรีของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๕) และมาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๘๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๓) หรือไม่

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รวม ๕๕ คน ยื่นคำร้องต่อผู้ร้องกล่าวอ้างว่าผู้ถูกร้องใช้บ้านพัก ในกรมทหารราบที่ ๑ ซึ่งเป็นบ้านพักของทางราชการทหาร เป็นที่พักอาศัยของผู้ถูกร้องและครอบครัว ตั้งแต่ดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบกจนถึงปัจจุบัน โดยไม่เสียค่าเช่า ค่ากระแสไฟฟ้าและค่าน้ำประปา ให้กับทางราชการทหาร เป็นการอยู่อาศัยโดยไม่มีสิทธิอันชอบด้วยกฎหมาย ถือเป็นการรับประโยชน์ใด ๆ จากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐเป็นพิเศษ นอกเหนือไปจากที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ ปฏิบัติต่อบุคคลอื่น ๆ ในธุรกิจการงานปกติ เป็นการกระทำขัดกันแห่งผลประโยชน์ต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๖ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๓) ทำให้ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) นอกจากนี้ยังเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงตามมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ และองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นเหตุให้ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๕) ผู้ร้องจึงส่งคำร้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องปรากฏว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรเข้าชื่อร้องต่อผู้ร้องขอให้ส่งคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๙) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งรับคำร้อง และเห็นว่าข้อเท็จจริงตามคำร้องยังไม่ปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ผู้ร้องจึงยังไม่สั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๕) และมาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๘๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๓) หรือไม่ นับแต่เมื่อใด

พิจารณาแล้วเห็นว่า บ้านพักที่ผู้ถูกร้องเข้าพักอาศัยมีการปรับโอนให้มีสถานะเป็นบ้านพักรับรอง กองทัพบก ซึ่งอยู่ในความครอบครองดูแลและใช้ประโยชน์ในราชการของกองทัพบก โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณค่ากระแสไฟฟ้าและน้ำประปา เป็นไปตามระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเข้าพักอาศัยในบ้านพักรับรองกองทัพบก พ.ศ. ๒๕๔๘ ซึ่งการให้สิทธิดังกล่าวเป็นไปตามธรรมเนียมปฏิบัติของกองทัพบกที่พิจารณาให้สิทธิแก่ผู้บังคับบัญชาชั้นสูงผู้มีคุณสมบัติในการเข้าพักอาศัยในบ้านพักรับรองกองทัพบกตามระเบียบดังกล่าว ระเบียบดังกล่าวใช้บังคับมาตั้งแต่ก่อนที่ผู้ถูกร้องจะดำรงตำแหน่งเป็นผู้บัญชาการทหารบก และนายกรัฐมนตรี อีกทั้งนายกรัฐมนตรีเป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญของประเทศ รัฐมีหน้าที่จัดการดูแลให้ความปลอดภัยแก่นายกรัฐมนตรีและครอบครัวตามความเหมาะสมแก่สภาพการณ์ แม้ในอดีตรัฐเคยกำหนดให้สถานที่บางแห่งเป็นที่พำนักของนายกรัฐมนตรีในขณะที่ยังดำรงตำแหน่ง แต่ปัจจุบันการบำรุงรักษายังไม่พร้อมใช้หรือจัดให้มีขึ้นใหม่ การที่กองทัพบกอนุมัติให้ใช้บ้านพักรับรองกองทัพบกและสนับสนุนค่ากระแสไฟฟ้าและน้ำประปา ซึ่งผู้ถูกร้องเคยได้รับสิทธิดังกล่าวตั้งแต่ครั้งดำรงตำแหน่งเป็นผู้บัญชาการทหารบกต่อเนื่องเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน โดยปฏิบัติเป็นไปตามระเบียบซึ่งเป็นกฎที่ยังคงใช้บังคับอยู่และยังไม่ได้ถูกยกเลิกหรือเพิกถอน กองทัพบกให้สิทธิดังกล่าวแก่อดีตผู้บังคับบัญชาชั้นสูงคนอื่นผู้มีคุณสมบัติตามระเบียบเช่นเดียวกันกับกรณีผู้ถูกร้อง ถือเป็นสิทธิของบุคคลเนื่องมาจากการดำรงตำแหน่งอดีตผู้บังคับบัญชาชั้นสูงของกองทัพบก อันมีลักษณะเป็นการปฏิบัติในธุรกิจการงานปกติของกองทัพบก มิได้เป็นการกระทำที่ทำให้ผู้ถูกร้องได้รับเงินหรือประโยชน์ใด ๆ จากกองทัพบกซึ่งเป็นหน่วยราชการเป็นพิเศษนอกเหนือไปจากที่กองทัพบกปฏิบัติต่อบุคคลอื่นในธุรกิจการงานปกติ จึงไม่ต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๖ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๓) ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องจึงไม่สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามมาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕)

เมื่อวินิจฉัยว่าการที่ผู้ถูกร้องพักอาศัยบ้านพักรับรองกองทัพบกเป็นไปตามระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเข้าพักอาศัยในบ้านพักรับรองกองทัพบก พ.ศ. ๒๕๔๘ แล้ว จึงเป็นกรณีการรับที่มีระเบียบให้รับได้ ไม่เป็นกรณีการถือประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ของประเทศ ไม่เป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบเพื่อตนเอง ไม่เป็นการขอ เรี่ยก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดในประการที่อาจจะทำให้กระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติหน้าที่ และไม่เป็นการกระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวมไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม เว้นแต่เป็นการรับที่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับให้รับได้ ผู้ถูกร้องไม่มีพฤติกรรมฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๕) อันจะเป็นเหตุให้ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔)

๔. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องไม่สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๕) และมาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๘๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๓)

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายวรวิทย์ กังศศิเทียม นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ นายปัญญา อุดชาชน นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม นายวิรุฬห์ แสงเทียน นายจรินทร์ หะวานนท์ นายณดล เทพพิทักษ์ และนายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๓๗ ตอนที่ ๑๐๔ ก วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๓

เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวน

นายจิรัฏฐ์ อังศุลาภะ

นางสาวไปรยา ทศนสกุล ผอ.กค.๘

นางสาวธาริณี มณีรอด ผอ.สค.๔

ว่าที่เรือดรี ดิเรก สุขสว่าง ผู้เชี่ยวชาญฯ

ย่อโดย นายจิรัฏฐ์ อังศุลาภะ

นักวิชาการคดีรัฐธรรมนูญชำนาญการ